

ปุ๋ยมูลสัตว์

ปุ๋ยมูลสัตว์ (Stable manure)

ปุ๋ยมูลสัตว์ คือ มูลสัตว์ชนิดต่างๆที่สามารถรวบรวมได้ส่วนใหญ่ได้จากคอกเลี้ยงสัตว์จึงเรียกว่า ปุ๋ยคอก หมายถึง ปุ๋ยที่ได้จากการขับถ่ายของสัตว์เลี้ยงชนิดต่างๆทั้งในรูปของแข็งและของเหลวเป็นปุ๋ยที่ใช้กันแพร่หลายมาก ส่วนใหญ่ได้มาจากมูลโค กระบือ สุกร เป็ด และไก่ ปริมาณที่ผลิตได้ขึ้นอยู่กับจำนวนของสัตว์เลี้ยง ปัจจุบันมีปริมาณไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้ใช้ ปุ๋ยคอกแต่ละชนิดมีปริมาณธาตุอาหารแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง เช่น ชนิดและอายุของสัตว์เลี้ยง คุณภาพของอาหารที่ใช้เลี้ยงและการเก็บรักษาปุ๋ย เป็นต้น ธาตุอาหารหลักในปุ๋ยคอกแม้ว่ามีค่อนข้างต่ำ แต่มีธาตุอาหารรองและธาตุอาหารเสริมอยู่เกือบครบทุกธาตุ หากใช้ร่วมกับปุ๋ยเคมีแล้วจะช่วยให้พืชโตเร็วและบำรุงดินไปพร้อมๆกัน โดยทั่วไปลักษณะของปุ๋ยคอกจะอยู่ในสภาพที่ยังย่อยไม่เต็มที่ จึงช่วยให้ดินร่วนซุย ชับน้ำและธาตุอาหารต่างๆ เหล่านี้ค่อนข้างถูกปลดปล่อยออกมาสู่ดิน เมื่อปุ๋ยคอกเกิดการย่อยสลาย เกษตรกรใช้ปุ๋ยคอกจึงไม่ค่อยถูกจำกัดเรื่องจำนวนสามารถใช้เป็นจำนวนมากได้ แต่ควรระมัดระวังไม่ให้ปุ๋ยคอกในดินที่มีน้ำขัง เพราะเมื่อถูกย่อยสลายในสภาพขาดอากาศจะเกิดกรดและก๊าซหลายอย่างที่เป็นพิษต่อพืชและทำให้อาหารที่มีอยู่สูญเสียในรูปของก๊าซได้ โดยเฉพาะธาตุไนโตรเจน นอกจากนี้ปุ๋ยคอกได้จากมูลสัตว์เลี้ยงแล้ว ปุ๋ยมูลสัตว์บางชนิดได้มาจากสัตว์ตามเกาะหรือถ้ำ เช่น มูลนก มูลค้างคาว เป็นต้น ซึ่งสัตว์เหล่านี้มีปริมาณธาตุอาหารเข้มข้น ได้แก่ ไนโตรเจน ฟอสฟอรัส และโพแทสเซียม เพราะสัตว์เหล่านี้บริโภคปลา แมลง และสัตว์เล็กมากกว่าบริโภคอาหารที่มาจากพืชและในการขับถ่ายทั้งอุจจาระและปัสสาวะของสัตว์ปีกออกจากระบบขับถ่ายมาพร้อมกัน สำหรับสัตว์ใหญ่ เช่น ช้าง มา โคน กระบือ นั้นมักใช้พืชเป็นอาหาร จึงมีความเข้มข้นของปริมาณไนโตรเจน ฟอสฟอรัส โพแทสเซียมในปริมาณค่อนข้างต่ำ อย่างไรก็ตามสัตว์เหล่านี้ถ้าใช้พืชตระกูลถั่วและเนื้อสัตว์ปนเพิ่มในอาหารมูลของมันมีคุณสมบัติใช้ทำปุ๋ยได้ดี

การทำปุ๋ยจากมูลสัตว์ของเทศบาลตำบลเมืองแกลง

การนำขยะไปเป็นอาหารสัตว์ ขยะจำพวกเศษอาหาร ผัก ผลไม้ จากอาคารบ้านเรือน ร้านอาหาร ภัตตาคาร ตลาดสด นำไปเลี้ยงสัตว์ เช่น หมู วัว เป็ด ไก่ แพะ แกะ ปลา จะเป็นการลดปริมาณขยะลงได้จำนวนหนึ่ง เพราะในแต่ละวันเศษอาหารจะมีปริมาณนับร้อยตันทีเดียว การแยกขยะประเภทเศษอาหารเพื่อนำไปเลี้ยงสัตว์จึงนับเป็นวิธีที่สะดวกและประหยัดได้มากที่สุด เทศบาลตำบลเมืองแกลงก็ได้มีแนวคิดการทำปุ๋ยจากมูลสัตว์หรือปุ๋ยคอกเหมือนกัน โดยการเลี้ยงสัตว์ต่างๆที่กินพืชมาเลี้ยงและนำ เศษอาหารที่เก็บมาตามบ้านหรือตามตลาดมาให้สัตว์เหล่านี้กินและสัตว์

เหล่านี้ก็จะถ่ายมูลออกมากลายเป็นปุ๋ยเอาไว้ใช้กัน เช่น ปุ๋ยมูลหมูหลุม ปุ๋ยมูลไส้เดือนดิน ปุ๋ยน้ำ (ฉีไส้เดือน) ปุ๋ยมูลแพะ ปุ๋ยมูลวัว และปุ๋ยมูลกระต่าย

มูลจากหมูหลุม

มูลจากหมูหลุมนี้ได้มาจากนำหมูหลุมมาเลี้ยงโดยขุดหลุมให้ลึก 90 เซนติเมตร ลองหลุมด้วยแกลบและเกลือ นำไม้มาล้อมให้เป็นคอกเลี้ยงด้วยเศษอาหาร เศษผัก ผลไม้ที่ทางเทศบาลเก็บมาจากบ้านเรือน หรือจากตลาด เมื่อได้เศษอาหารมาแล้วก็นำไปให้หมูกิน หมูก็จะกินเศษอาหารหรือใช้จมูกคุนดินเพื่อหาเศษอาหารกิน ต่อมาหมูก็จะถ่ายมูลออกมาปะปนกันและหมูก็จะเหยียบย่ำดินมูลของตัวเอง ถ้าดินในคอกแฉะไปก็ให้ใส่แกลบเพื่อให้ดินแห้ง เมื่อมีปริมาณของมูลมากแล้วก็จะนำมูลที่ได้ขึ้นมาผึ่งแดดและนำไปใช้ได้ทันที

มูลจากไส้เดือนดิน

ปัจจุบันนี้การใช้ไส้เดือนดินในการฟื้นฟูป่ารุ่งดินมีกันอย่างแพร่หลายเพราะเป็นวิธีที่ง่าย และได้ผลดีอีกทั้งยังไม่เป็นพิษต่อสิ่งแวดล้อมอีกด้วย

บทบาทของไส้เดือนดินจะถูกมองว่ามีประโยชน์มากกว่ามีโทษต่อมนุษย์ โดยเพราะไส้เดือนดินจะมีส่วนช่วยทำให้โครงสร้างของดินดีขึ้น โดยการขบไชทำให้ดินร่วนซุย ทำให้การระบายน้ำและอากาศไปสู่ดินได้ดีขึ้น ไส้เดือนดินสามารถขบไชลงใต้ดินได้ลึกกว่า 20 เมตร ซึ่งเป็นการไหลพรวนทางธรรมชาติ ที่เครื่องกลทางการเกษตรไม่สามารถทำได้ และยังช่วยให้ดินอุดมสมบูรณ์โดยการช่วยเพิ่มอินทรีย์วัตถุและธาตุอาหารแก่ดิน นอกจากนี้ยังพบว่าไส้เดือนดินมีประโยชน์ต่อพืชในการช่วยกระตุ้นการเจริญเติบโตของพืชด้วย สามารถบอกถึงการปนเปื้อนสารเคมีในดิน ด้วยการดูจำนวนของไส้เดือนในดิน ถึงปริมาณความหนาแน่นของประชากรไส้เดือน

ศูนย์การเรียนรู้ของเทศบาลตำบลเมืองแกลงก็ได้มีแนวคิดนี้เหมือนกัน โดยใช้ไส้เดือนดิน พันธุ์แอฟริกาไนท์ คอลเลอร์จากมาบตาพุดและไส้เดือนดินพันธุ์ จีตาแร่จากทางภาคเหนือ ในการ เลี้ยง เริ่มตั้งแต่การเตรียมบ่อเลี้ยง โดยรองบ่อด้วยขี้วัว ขุยมะพร้าว เศษใบไม้ นำไส้เดือนดินใส่ ลงไปในบ่อ ใส่เศษอาหาร เศษผักใส่ลงไปไส้เดือนก็จะกัดกินเศษอาหารและก็จะถ่ายมูล ออกมา อาจจะมีการรดน้ำจุลินทรีย์เพื่อดับกลิ่น และต้องคลุมบ่อด้วยผ้าหรือกระสอบเพื่อให้ ไส้เดือนทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ เพราะไส้เดือนชอบทำงานในที่มืด จึงมีคนเปรียบเทียบการทำงาน ของไส้เดือนว่าเป็น “นิจา” คือผลุบๆ โผล่ๆ ในที่มืด อุณหภูมิที่เหมาะสมสำหรับการเลี้ยงไส้เดือน ควรีอุณหภูมิต่ำกว่า 30 องศา ปุ๋ยมูลไส้เดือนดิน 100% มีลักษณะเป็นเม็ดร่วนละเอียด มีสีน้ำตาลน้ำตาล โปรงเบา มีความพรุนระบายน้ำได้ดีมาก มีธาตุอาหารหลักและธาตุอาหารรอง ครบถ้วน เหมาะสำหรับใช้กับพืชได้ทั้งใบไม้ ไม้ดอกและพืชยืนต้นใบใหญ่แข็งแรง ดอกสีส้ม สวยงามผลไม่รสหวาน

ปุ๋ยน้ำ (จี้ไส้เดือน)

ปุ๋ยน้ำ (จี้ไส้เดือน) เป็นปุ๋ยน้ำสีน้ำตาลที่ได้จากการขับถ่ายของเสียของไส้เดือนดิน วิธีใช้ให้ ผสมน้ำ 1:20 ใช้พ่นทางใบทำให้ใบแข็งแรง รดต้นไม้ได้ เป็นทั้งปุ๋ยทางใบและราก มามีกลิ่นเหม็น และสามารถดับกลิ่นเหม็นได้ด้วย

มูลแพะ

ความที่แพะเป็นสัตว์มังสวิรัตตลอดชีวิตนี้เอง มันจึงมีขีดความสามารถที่จะกินพืชผักและ ผลไม้ได้มากชนิด และบรรดาพืชผักผลไม้เหล่านี้ก็มีอยู่ทุกวันจากครัวเรือน จากตลาดสดที่เรา ลอกเปลือกออกทั้งหลาย แล้วยังกิ่งไม้ใบไม้ที่ถูกตัดแต่งจากบ้านเรือนหรือจากต้นไม้ใบหญ้าใน ความดูแลของเทศบาล เหล่านี้คืออาหารของแพะซึ่งเป็นสัตว์ที่กินเก่งไม่นับมือ นอกจากเราอาศัยมัน ช่วยกำจัดหญ้า พืชผักผลไม้ให้แล้ว เรายังอาศัยระบบการย่อยของมันเพื่อให้ได้มูลแพะสำหรับเป็น อาหารปลาและได้ปุ๋ยอินทรีย์ชนิดสกัดเป็นเม็ดมาใช้ได้ทุกวันชนิดที่ไม่ต้องจุดติดดินระบบย่อยด้วย น้ำมันหรือไฟฟ้าแต่อย่างใดเลย

มูลจากวัว

วัวถือว่าเป็นสัตว์เคี้ยวเอื้องที่มีขนาดตัวใหญ่มั่นจึงกินอาหารได้เป็นจำนวนมากอย่างสบาย ทั้งยังช่วยเลาะเล็มหญ้าตามข้างทางให้ได้อย่างเรียบร้อยเมื่อวัวกินหญ้าเข้าไปที่นี้มันก็จะถึงเวลาผลิตปุ๋ยชั้นเยี่ยมให้เรา นั่นก็คือ มูลของวัวนั่นเอง ใช้เป็นปุ๋ยสำหรับต้นไม้ ใช้คลุมผสมไขมันที่เก็บมาจากร้านอาหารเพื่อให้มูลวัวที่มีจุลินทรีย์อยู่จำนวนมากช่วยย่อยแปลสภาพไขมันเพิ่มปริมาณเนื้อปุ๋ยอีกด้วย

มูลกระต่าย

กระต่ายเป็นสัตว์ขนาดเล็ก แต่การกินอาหารของมันไม่เล็กตามตัวเลข กระต่ายสามารถกินอาหารได้ทั้งวันและอาหารที่มันชอบก็จะเป็นหญ้า ผักชนิดต่างๆเช่น กะหล่ำปลี คะน้า ผักบุ้ง เป็นต้น และการกินที่ไม่จำกัดของมันนี่เองเป็นบ่อเกิดของปุ๋ยชั้นเลิศทีเดียว

สัตว์ที่ทางเทศบาลตำบลเมืองแกลงได้เลี้ยงไว้เหล่านี้ทางเทศบาลได้ใช้ในการกำจัดขยะสดซึ่งพวกมันก็สามารถกำจัดขยะเหล่านี้ได้มากทีเดียว เช่น หมูหลุม 1 ตัว สามารถกำจัดขยะสดได้ 2 ก.ก./วัน ส่วนเป็ดนอกจากยังช่วยเรากำจัดขยะสดแล้วพวกมันยังให้ผลผลิตเป็นไข่ได้อีกด้วย